

TRADYCYJNY MODEL KSZTAŁCENIA A TEORIA PROGRESYWNEGO NAUCZANIA I UCZENIA SIĘ

Trzy modele procesu kształcenia
wg Donny Brandes i Paula Ginnis'a

CECHY TRADYCYJNEGO MODELU KSZTAŁCENIA

- ◉ przekazywanie przez nauczyciela - eksperta wiedzy i umiejętności uczniowi, który przyjmuje postawą bierną i reaktywną w zapamiętywaniu nowych wiadomości,
- ◉ kognitywny i praktyczny rodzaj zdobywanego dziedzictwa nagromadzonego przez wieki jest bardziej w centrum uwagi niż alternatywny, emocjonalny,
- ◉ decyzje dotyczące całego procesu nauczania należą tu do nauczycieli,
- ◉ uczenie się jest pasywne, bierne, różnicujące uczniów w zależności od uzyskiwanych ocen,
- ◉ bezwzględne posłuszeństwo, nagrody i kary składają się na relację pomiędzy nauczycielem a uczniem,
- ◉ brak zaufania, konflikty, strach są często akceptowane jako integralna część systemu edukacyjnego,

CECHY TRADYCYJNEGO MODELU

KSZTAŁCENIA

- ◉ program przedmiotu przepętniony jest mnóstwem faktów, które należy zapamiętać,
- ◉ nauczyciel czuje się komfortowo w roli eksperta, który sprzedaje informacje,
- ◉ „Nauczyciele są wykształceni w ramach swoich przedmiotów. To oni mają wiedzę i nie są usatysfakcjonowani dopóki nie powiedzą uczniom, co oni wiedzą. Funkcją nauczyciela jest udzielanie z respektem wiedzy i informacji uczniom, którzy często przyjmują je z ignorancją. Najczęściej jest to czynione poprzez mówienie” (Hargreavers, 1982).

(Hargreavers D.H., The Challenge for the Comprehensive School: Culture, Curriculum and Community, London 1982, s. 200.)

- ◉ twórczy, tradycyjny nauczyciel może efektywnie używać wielu różnorodnych środków i sposobów komunikacji idei, np. slajdy, programy video, media. Jednakże wszystko to kontrolowane jest przez ramy czasowe lekcji, program nauczania (warunki fizyczne, przestrzenne rozmieszczenie) oraz przez oczekiwania uczniów, rodziców i władz szkolnych.

TEORIA PROGRESYWNEGO NAUCZANIA I UCZENIA SIĘ

- ◉ model „edukacji skoncentrowanej na uczniu” D. Brandes i P. Ginnis’a
- ◉ teoria procesu nauczania i uczenia się oparta na autoregulacji

TEORIE PROGRESYWNE:

1. teoria C. Rogersa „nauczanie skoncentrowane na osobie”,
2. teoria J. Dewey nauczanie przez doświadczenie,
3. teoria humanizacji C.S. Weinstein`a,
4. teoria eklektyczna G. Brown`a,
5. teoria nauczania progresywnego N. Bennett`a,
6. teoria nauczania Sokratesa przez zadawanie pytań,
7. teoria uczenia się poprzez pracę - Button`a,
8. teoria uczenia się przez uczestnictwo.

Bolton G., Towards a Theory of Drama in Education, London 1979, s. 10.

Brandes D., Ginnis P., A Guide to Student - Centred Learning, Hemel Hempstead, 1994, s. 10-17,

WSPÓLNE ZASADY TEORII PROGRESYWNYCH, KTÓRE TWORZĄ PODSTAWY EDUKACJI OPARTEJ NA DOŚWIADCZENIU I PRAKTYCE

1. kultura indywidualności i jej ekspresji,
2. nieskrępowana aktywność w poszukiwaniu wiedzy i doświadczaniu w opozycji do zewnętrznie narzuconych ograniczeń, dyscypliny,
3. uczenie się bardziej przez doświadczenie niż uczenie się wiedzy przekazywanej przez nauczyciela lub z książek,
4. zdobywanie i osiągnięcie umiejętności i wiedzy nie przez izolowanie jej od rzeczywistych, aktualnych potrzeb ucznia, ale zgodnie z nimi jako przygotowanie do życia w społeczeństwie,
5. uczenie skoncentrowane na teraźniejszości a nie na przyszłości,
6. uczenie - jako przystosowywanie się do wciąż zmieniającego się świata.

Bolton G., Towards a Theory of Drama in Education, London 1979, s. 10 - 11.

PORÓWNANIE MODELU PROGRESYWNEGO Z MODELEM TRADYCYJNYM W EDUKACJI.

model progresywny	model tradycyjny
zintegrowanie treści przedmiotów,	oddzielone treści poszczególnych przedmiotów
nauczyciel jako przewodnik do doświadczeń edukacyjnych	nauczyciel jako „dystrybutor” wiedzy
aktywna rola ucznia w procesie nauczania i uczenia się,	pasywna rola ucznia w procesie nauczania i uczenia się,
uczestnictwo uczniów w planowaniu programu nauczania	uczniowie nie mają możliwości planowania programu nauczania
uczenie głównie poprzez odkrywanie technik uczenia się	uczenie skoncentrowane na zapamiętywaniu, utrwalaniu i zapominaniu
zewnętrzne nagrody, oceny i kary nie są konieczne, istnienie motywacji wewnętrznej	używanie zewnętrznych nagród i kar, oceny zewnętrzne, osiąganie szczybli hierarchii w edukacji i strzeżenie motywacji zewnętrznej

PORÓWNANIE MODELU PROGRESYWNEGO Z MODELEM TRADYCYJNYM W EDUKACJI.

model progresywny	model tradycyjny
rzadkie egzaminowanie, testowanie,	regularne egzaminowanie, testowanie
akcent położony na współpracę	akcent położony na współzawodnictwo
nauczanie nie ograniczone tylko do szkoły	nauczanie ograniczone do szkoły - klasy szkolnej
akcent położony na twórczą ekspresję	mały nacisk na twórczą ekspresję
równy nacisk na kognitywne i afektywne uczenie	kognitywne uczenie jest preferowane, afektywne pomijane
proces jest wartościowany	mało uwagi skoncentrowane na procesie
nie odnoszące się do konwencjonalnych, akademickich standardów	odnoszące się do akademickich standardów

Teorie dotyczące natury człowieka wg Mc Gregor`a w książce „The Human Side of Experience” (1960) są ściśle powiązane z teorią kierowania nauczaniem innych i ich motywacją do uczenia się.

Teoria X jest adekwatna do progresywnego modelu kształcenia

Teoria Y do modelu tradycyjnego

ZAŁOŻENIA, CO DO NATURY CZŁOWIEKA WEDŁUG MODELU PROGRESYWNEGO (TEORIA X) I

MODELU TRADYCYJNEGO W EDUKACJI (TEORIA Y)

TEORIA X	TEORIA Y
<p>przeciętny człowiek naturalnie zużywa siły na pracę (wysiłek intelektualny, fizyczny) i jest to tak naturalne jak zabawa czy wypoczynek</p>	<p>przeciętny człowiek naturalnie nie lubi pracy (wysiłku intelektualnego, fizycznego) i będzie od niej stronić, jeżeli tylko będzie mógł;</p>
<p>zewnętrzna kontrola i groźba kary nie są jedynym sposobem osiągnięcia społecznie pożądanego rezultatu (celów), człowiek będzie sam się kontrolował i rozwijał, jeśli będzie zaangażowany w osiągnięcie tych celów</p>	<p>z powodu tej charakterystycznej dla człowieka niechęci do pracy, większość ludzi powinna być zewnętrznie kontrolowana, przymuszana, zastraszana w interesie osiągnięcia społecznie pożądanego rezultatu;</p>

ZAŁOŻENIA, CO DO NATURY CZŁOWIEKA WEDŁUG MODELU PROGRESYWNEGO (TEORIA X) I

MODELU TRADYCYJNEGO W EDUKACJI (TEORIA Y)

TEORIA X	TEORIA Y
<p>zaangażowanie w owe cele jest funkcją nagrody związanej z osiągnięciami; przeciętny człowiek uczy się we własnych, odpowiednich warunkach, nie tylko by przyjmować ale również brać odpowiedzialność za siebie; wysokie pokłady możliwości i zdolności (wyobraźni, pomysłowości, twórczości) w docieraniu do pożądaných celów społecznych są szeroko, a nie wąsko rozprzestrzenione w populacji, w warunkach nowoczesnego, industrialnego życia, intelektualny potencjał przeciętnego człowieka jest tylko częściowo wykorzystywany</p>	<p>przeciętny człowiek woli być kierowany, woli unikać odpowiedzialności, ma relatywnie mało ambicji, ponad wszystko inne potrzebuje bezpieczeństwa</p>

ZAŁOŻENIA, CO DO NATURY CZŁOWIEKA WEDŁUG MODELU PROGRESYWNEGO (TEORIA X) I MODELU TRADYCYJNEGO W EDUKACJI (TEORIA Y)

Pomiędzy teorią X a teorią Y istnieje continuum, podobnie jak pomiędzy modelem progresywnym a tradycyjnym w procesie nauczania i uczenia się. Nauczyciel nie musi, a nawet jest to bardzo trudne do zrealizowania, wybierać między jednym a drugim końcem continuum. Rozwój w kierunku modelu progresywnego w edukacji będzie jednocześnie prawdopodobnie równoległy z rozwojem w kierunku teorii X dotyczącej założeń co do natury człowieka.

3 MODELE NAUCZANIA I UCZENIA SIĘ WG DONNY BRANDES I PAULA GINNIS'A

„STUDENT - CENTRED LEARNING” (1991)

1. Model dydaktyczny (tradycyjny)
2. Model - proces swobodnego podejścia (the loose - ended approach)
3. Model - proces interakcyjny
Na nim opiera się teoria „nauczania skoncentrowanego na uczniu”.

MODEL I - PROCES DYDAKTYCZNY (THE DIDACTIC)

uczeń

nauczyciel

określa potrzeby
studenta,
podaje instrukcje,
wskazówki i stymuluje

absorbuje
odpowiada

ocenia,
instruuje
i poprawia

absorbuje
odpowiada

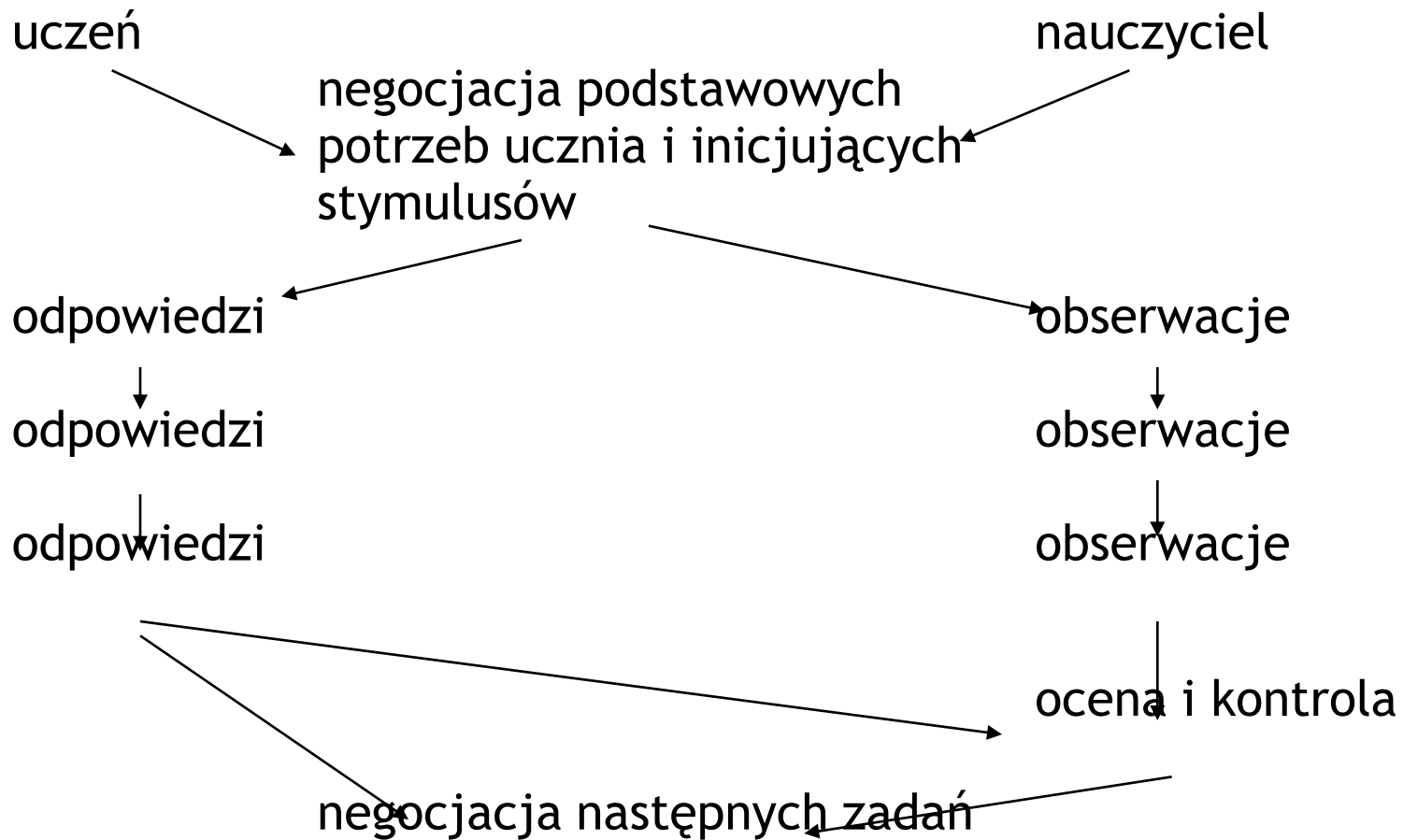
Źródło: Brandes D., Ginnis P., A Guide to Student - Centred Learning, Hemel Hempstead, 1994, s. 168.

MODEL I - PROCES DYDAKTYCZNY

CECHY:

- ◉ nauczyciel bierze na siebie niewykonalne zadanie zinterpretowania potrzeb każdego indywidualnego ucznia w grupie
- ◉ nauczyciel instruuje, wpaja zasady, wiedzę i pilnuje, aby uczeń był wciąż zajęty nauką
- ◉ nauczyciel jest sprawcą, „kołem napędowym” wszystkich aktywności i kontrolerem wyników tych aktywności
- ◉ uczniowie są całkowicie zależni od nauczyciela - pozostawieni przez chwilę bez nauczyciela popadają w chaos, bałagan
- ◉ od uczniów oczekuje się, aby uczyli się przez przykład, pamięciowo, a nie przez odkrywanie

MODEL II - PROCES SWOBODNEGO PODEJŚCIA (THE LOOSE - ENDED APPROACH)

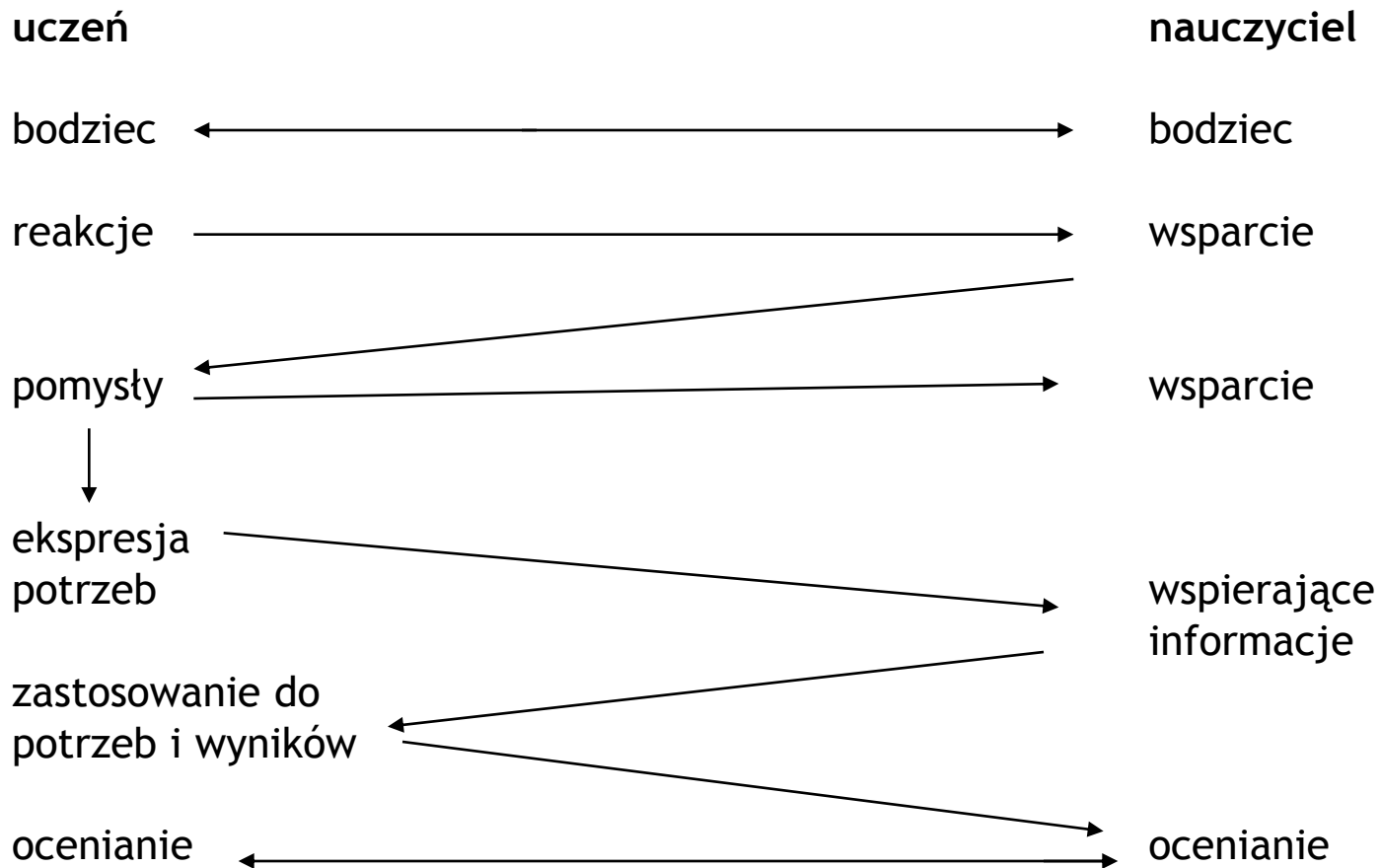

Źródło: Brandes D., Ginnis P., A Guide to Student - Centred Learning, Hemel Hampstead 1994, s. 168.

MODEL II - PROCES SWOBODNEGO PODEJŚCIA CECHY

- ⦿ uczeń jest bardziej aktywny
- ⦿ nauczyciel zajmuje bardziej miejsce obserwatora niż eksperta
- ⦿ uczniowie mogą negocjować kierunek uczenia się
- ⦿ niski poziom interakcji między nauczycielem a uczniem
- ⦿ nauczyciel traci częściowo odpowiedzialność za proces uczenia, a uczeń ma więcej możliwości w kierowaniu tym procesem

MODEL III - PROCES INTERAKCYJNY (THE INTERACTIVE PROCESS)

Źródło: Brandes D., Ginnis P., A Guide to Student - Centred learning, hemel hampstead 1994, s. 169.

MODEL III - PROCES INTERAKCYJNY

CECHY:

- ◉ uczestnictwo i współdział uczniów na każdym etapie procesu nauczania i uczenia się
- ◉ uczniowie są i czują się odpowiedzialni za określenie i realizację zadań oraz za konstruowanie procesu nauczania
- ◉ wzrost wewnętrznej motywacji uczniów, wyższa efektywność i ogólne zadowolenie
- ◉ proces obustronnej interakcji pozwala na sprawowanie jedynie tymczasowej kontroli nauczyciela nad uczniem, który uczestniczy w procesie tej kontroli
- ◉ dzielenie kontroli między nauczycielami a uczniami
- ◉ uczniowie uczą się, jak się uczyć
- ◉ uczniowie mogą także uczyć się od siebie nawzajem i uczyć się pracować w grupie

„EDUKACJA SKONCENTROWANA NA UCZNIU”, „NAUCZANIE SKONCENTROWANE NA UCZNIU”

Odzwierciedla III interaktywny model - procesu nauczania i uczenia się, znajduje się on również na skrajnym continuum w stosunku do tradycyjnego modelu nauczania.

Bibliografia:

- ◉ Bereźnicki F., 2004, *Dydaktyka kształcenia ogólnego*, Kraków, Wyd. „Impuls”
- ◉ Michałowska D., 2008, *Drama w edukacji*, Poznań, Wyd. Naukowe IF UAM, s. 28-39.